

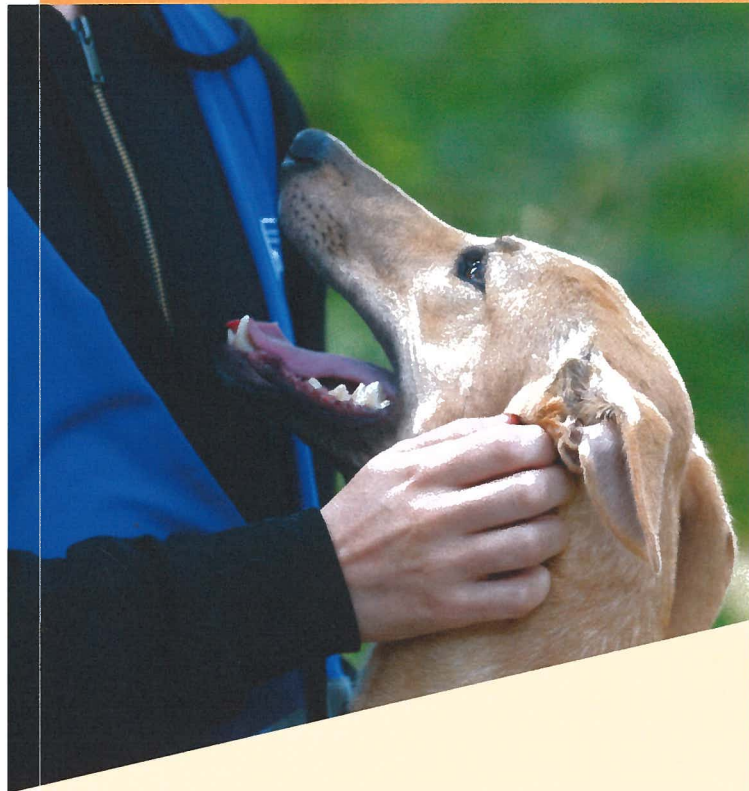
Hond en wetenschap

Tekst: Dr. E. (Esther) M.C. Bouma
Fotografie: Sieneke Groenman en
Nel van Wijngaarden

Waarom is er vraag naar honden met een extreem uiterlijk?

Waarom is er vraag naar honden met extreem korte neuzen zoals de Franse Bulldog of naar extreem kleine hondjes zoals de Maltezer Teacup?

Het antwoord begint bij de vraag wat honden ons überhaupt te bieden hebben. De meest genoemde redenen om samen te leven met een hond zijn gezelschap en steun. Mensen zijn in staat tot het vormen van zeer nauwe banden met hun hond en dat is niet vreemd wanneer je kijkt naar de evolutie van beide diersoorten.

De mens is een sociaal dier

Net als de hond is de mens een sociaal dier. Naast basisbehoeften als drinken, eten en een veilige rustplaats hebben sociale dieren sociale behoeften zoals contact, steun en een gevoel van verbinding en identiteit. Sociale steun helpt bij het verminderen van de negatieve gevolgen van stress. Alleen al de perceptie van steun blijkt positieve effecten te hebben: wanneer je het idee hebt dat iemand aan je denkt en met je meeleeft werkt dit net zo goed als wanneer iemand je daadwerkelijk ergens mee helpt. Dat is waarschijnlijk de reden dat mensen steun en troost ervaren van hun hond als hij zijn kop op je schoot legt wanneer je verdrietig bent.

Over de schrijver

Esther is bioloog en heeft onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van depressie bij jongeren en de rol van stress, hormonen en genen. Momenteel doet zij onderzoek naar de psychologische processen die een rol spelen bij de aanschaf van een hond bij de Rijksuniversiteit Groningen. Esther schrijft artikelen voor het Kattenkenniscentrum Nederland, is actief in één dierenasiel en is bijna klaar met de opleiding tot Kattengedragstherapeut.

De hond als verlengstuk van de identiteit van de eigenaar

Bij een groep horen is essentieel voor het welbevinden van sociale dieren. Sociale uitsluiting heeft negatieve gevolgen voor de lichamelijke en mentale gezondheid van mensen. We willen graag bij een groep horen. Wanneer leden van een groep herkenbaar zijn door bijvoorbeeld kleding, woorden of gedrag, dan noemen we dat 'sociale identiteit'. Ook honden kunnen bijdragen aan iemands sociale identiteit, bijvoorbeeld wanneer ze deel uitmaken van iemands stijl of geassocieerd worden met een beroemd (of beruchte) persoonlijkheid. Daarnaast kan een eigenaar een bepaalde mate van identiteit verkrijgen door het uiterlijk van de hond. Een eigenaar wordt zelf ook een beetje bijzonder wanneer hij een bijzondere hond heeft. Dit geldt ook voor honden met een afschrikwekkend uiterlijk, dat straalt dan ook af op de eigenaar.

'Schattige' kenmerken roepen 'zorgdrift' op

Bepaalde rassen hebben uiterlijke kenmerken die overeenkomen met die van baby's en kleine kinderen: een relatief groot hoofd, een hoog voorhoofd, grote ogen, kleine neus, korte ledematen en 'stuntelige' bewegingen. Deze kenmerken vinden wij mensen schattig en het roept bij ons een aangeboren drang tot zorgen op. Dat het hier om een fundamenteel principe gaat is aangetoond in diverse onderzoeken. Dit effect, de 'cuteness' response genoemd, is sterker in vrouwen en mensen met een sterke behoefte aan sociaal contact. Dit effect verklaart de populariteit van teddyberen en Disneyfilms. Maar het verklaart helaas ook waarom er bij sommige honden en katten geselecteerd wordt op uiterlijke kenmerken zoals een klein lichaam, korte ledematen, grote ogen en een korte snuit. Veel van deze kenmerken komen overeen met de kenmerken van de 'cuteness response'. Honden (maar ook katten en andere dieren) met deze kenmerken wekken een aangeboren zorgrespons op. Zorgen voor een ander mens of dier is belonend en geeft mensen een doel en zingeving. Maar de selectie op de 'schattige' kenmerken gaan gepaard met nadelen voor het dier zoals problemen met ademen en bewegen, nervositeit en angst en afhankelijkheid van mensen. Sommige onderzoeken laten zien dat eigenaren het prettig vinden dat hun hond afhankelijk van hen is en hen zo duidelijk nodig heeft.

'Het hoort bij het ras'

Zien eigenaren van deze honden de nadelen dan niet? Nee, onderzoek laat zien dat veel eigenaren zich hiervan niet volledig bewust zijn. Dit is deels verklaarbaar doordat ze de hond al van pup af aan hebben, vaak weinig ervaring met andere typen honden hebben en men weet dus niet beter dan dat honden met open mond ademen en snurken. Andere eigenaren bagatelliseren de problemen als iets dat bij het ras hoort en daarmee impliceren ze 'dat het dan wel niet zo erg kan zijn'. Veel van de eigenaren van honden met extreme kenmerken zien zichzelf als zeer betrokken dierenliefhebbers. Ze zijn ervan overtuigd dat ze heel goed voor hun hond zorgen en dat de hond veel slechter af zou zijn zonder hen.

Honden vervullen sociale behoeften van mensen

Het antwoord op de vraag 'Waarom is er vraag naar honden met een extreem uiterlijk?' is als volgt: deze honden voorzien in een zeer sterke menselijke behoefte. Door ons inlevingsvermogen zijn we in staat tot het vormen van zeer sterke relaties met onze honden en ervaren we vriendschap, steun en troost van hen. Maar door onze behoefte bij een groep te horen zijn we ook gevoelig voor de mening van anderen. Hierdoor raken we 'sociaal besmet' door wat we zien in reclames, films en filmsterren maar ook door onze naaste omgeving. Honden kunnen deel uitmaken van iemands identiteit, honden geven status, ze maken iemand stoer of bijzonder of fungeren als onderdeel van een outfit. Door onze aangeboren zorgbehoefte, opgewekt door 'schattige kinderlijke' kenmerken voelen we ons aangetrokken tot kleine dieren met korte neuzen, bolle oogjes en ronde hoofdjes.

Onbewuste sociale behoeften

Eigenaren zijn zich bewust van een aantal van de sociale voordelen die honden ons bieden aangezien gezelschap en steun vaak genoemd worden als aanschafredenen. Sociale steun en gezelschap zijn niet verbonden aan het uiterlijk van de hond maar dat is wel het geval wanneer een hond wordt aangeschaft om een behoefte tot zorg of identiteit te vervullen. Het feit dat deze behoeften zelden genoemd worden als reden voor aanschaf wekt de suggestie dat mensen zich in veel mindere mate bewust zijn van deze behoeften. Hoe we mensen bewust kunnen maken van onbewuste behoeften, en of dat nodig is voor het beperken van dierenleed, is een onderwerp voor vervolgonderzoek.